

MAT Á ÁHRIFUM LAGASETNINGAR*

– sbr. samþykkt ríkisstjórnar frá 10. mars 2017

*umfjöllun um einstök efnisatriði misjafnlega ítarleg, eftir umfangi máls og eðli

Málsheiti og nr.	Frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum er varða eignarráð og nýtingu fasteigna – frummat á áhrifum varðandi þann þátt sem snýr að forkaupsrétti að landi. Mál nr. FOR-9 á þingmálaskrá 151. löggjafarþings.
Ráðuneyti	Forsætisráðuneytið/Stýrihópur um heildstæða löggjöf og stjórnsýslu varðandi jarðir, land og aðrar fasteignir.
Stig mats	☒ Frummat, sbr. 1. gr. ☐ Endanlegt mat, sbr. 10. gr.
Dags.	28. janúar 2020

A. Greining og mat á fjárhagslegum áhrifaþáttum fyrir ríkið

1. Áætluð fjárhagsáhrif fyrir ríkið vegna helstu breytinga og ráðstafana sem felast í fyrirhugaðri lagasetningu, þar sem tilgreindir eru sérstaklega áhrifaþættir á fjárhag ríkissjóðs

- Hvaða fjárhagsgreining, rekstraráætlanir, reiknilíkön eða önnur áætlanagerð hefur farið fram við undirbúning fjárhagsmatsins?
Slík áætlanagerð hefur ekki farið fram.
- Helstu forsendur sem áætlanir byggja á og næmni niðurstaðna fyrir frávikum
- Eru fjárhagsáhrif tímabundin eða varanleg?
- Skorður sem eru settar fyrir útgjöldum og hvatar sem geta haft áhrif á útgjaldapróun
Verði frumvarpið að lögum er vilji ríkisins til landakaupa á grundvelli ákvæða þeirra forsenda og grunnhvati fyrir hugsanlegum útgjöldum. Frumvarpið mun eingöngu mæla fyrir um forkaupsrétt ríkisins en ekki leggja neinar skyldur á herðar ríkisins til kaupa á landi.
- Aðskilin umfjöllun um brúttóáhrif á tekjuhlíð og gjaldahlíð en einnig tilgreind nettóáhrif á afkomu

2. Tekjubreytingar

Ákvæði frumvarpsins sem slík hafa ekki neinar tekjubreytingar í för með sér. Hugsanlegt er þó að það land sem kæmist í eigu ríkisins á grundvelli nýrra forkaupsréttarákvæða, sé þess eðlis að tækifæri skapist til tekjuöflunar í formi leysisveitinga, leigutekna, aðgangsgjalda o.s.frv. í framtíðinni. Ekki er mögulegt að leggja tölulegt mat á þær hugsanlegu tekjubreytingar, enda eru þær háðar því í hve miklum mæli ríkið beiti nýjum forkaupsréttarákvæðum og möguleikum þeirra eigna sem þannig kæmast í ríkiseigu til að skapa tekjur í ríkissjóð.

3. Útgjaldabreytingar

Ákvæði áformaðs frumvarps sem slík myndu hafa ekki neinar beinar útgjaldabreytingar í för með sér. Verði nýjum forkaupsréttarákvæðum frumvarpsins beitt að einhverju marki kann því að fylgja útgjaldaaukning fyrir ríkissjóð enda má búast við að kaup ríkisins á landi kalli á viðhald og uppbyggingu eigna í einhverjum tilvikum sem og öðrum fjárfestingum í uppbyggingu innviða. Þá kann beiting nýrra ákvæða um forkaupsrétt á þeirri forsendu að vernda menningararf þjóðarinnar að leiða til þess að ráðast þurfi í fornleifauppgröft og tryggja vernd þeirra menningarminja sem á viðkomandi landi eru. Ekki er mögulegt að leggja mat á þann kostnað enda er hann háður því í hve miklum mæli ríkið beiti nýjum forkaupsréttarákvæðum. Þá er rétt að hafa í huga að slík fjárfesting í viðhaldi, uppbyggingu, vernd og fornleifauppgræftri skapar færi á hugsanlegri tekjuöflun fyrir ríkissjóð á móti í

framtíðinni, sbr. kafla A2.

4. Eignabreytingar

Að því gefnu að vilji ríkisins standi til þess að beita þeim forkaupsréttarákvæðum sem áformað er að setja í lög, mun jarða/landa safn ríkisins aukast, en fyrir á ríkið um 450 jarðir/lönd.

5. Aðrir áhrifaþættir varðandi ríkisfjármál

- Samræmi við viðmið og sjónarmið um fyrirkomulag á útgjaldastýringu og umbúnað í fjárlögum
- Samræmi við viðmið um framsetningu fjárlaga og reikningshaldslegan grundvöll samkvæmt lögum um opinber fjármál
- Uppbygging skattkerfis og tekjuöflunar ríkissjóðs
- Forsendur og umbúnaður þjónustugjalda – lagakröfur
- Rekstrarform ríkisstarfssemi
- Opinber innkaup og útboð
- Eignaumsýsla ríkisins

Kostnaður vegna umsýslu þeirra eigna sem komast í eigu ríkisins á grundvelli nýrra forkaupsréttarákvæða kann að aukast. Ekki hefur verið lagt töhulegt mat á þá hugsanlegu kostnaðarhækkun, en í ljósi þess fjölda jarða/landa sem þegar er í eigu ríkisins verður að telja að ólíklegt sé að takmörkuð viðbót á grundvelli nýrra forkaupsréttarákvæða leiði til umtalsverðs kostnaðarauka í eignaumsýslu ríkisins.

- Réttindi og skyldur ríkisstarfsmanna
- Ríkisstyrkir og ívilnanir, þ.m.t. samræmi við reglur ESA, sbr. 61. gr. EES-samningsins. Ath. tilkynningarskyldu með tveggja mánaða fyrirvara.

B. Samræmi við útgjaldaramma og fimm ára fjármálaætlun – fjármögnun

1. Hefur verið gert ráð fyrir þeim fjárhagsáhrifum á málaflokk sem leiða kunna af samþykkt frumvarpsins:

- í gildandi fjárlögum. *Nei.*
- í fjárlagafrumvarpi komandi árs. *Nei.*
- í fimm ára fjármálaáætlun ríkisstjórnarinnar. *Nei.*

2. Hafi ekki þegar verið gert ráð fyrir útgjöldum við verkefni, hvernig er þá ætlunin að finna þeim stað innan útgjaldaramma málaflokks t.d. með tilfærslu fjármuna eða með því að draga úr öðrum útgjöldum?

Útgjöldin eru háð vilja opinberra aðila hverju sinni til að beita nýjum ákvæðum um forkaupsrétt í áformuðu frumvarpi og eru því ekki föst útgjöld sem taka þarf tillit til við mótun hinnar fyrirhuguðu lagasetningu. Hins vegar þarf til framtíðar að huga að því að nægilegu fé sé ætlað í það verkefni að beita forkaupsrétti að landi, enda sé vilji ríkisins til þess að beita slíkum ákvæðum.

3. Tengist einhver ný eða aukin tekjuöflun verkefninu?

Svo sem kemur fram í kafla A eru tækifæri til tekjuöflunar samfara nýjum ákvæðum um forkaupsrétt ríkisins að landi. Þær tekjur eru einkum gjald samhliða leyfisveitingu til að nýta land, aðrar hugsanlegar leigutekjur og aðgangsgjald að innviðum í tengslum við náttúru- og menningarminjar.

C. Efnahagsáhrif – áhrif á atvinnulíf, vinnumarkað og samkeppni

- Hagræn áhrif á heildareftirspurn og einstaka markaði – hagstjórnarsjónarmið
- Áhrif á fyrirtækjaeftirlit og reglubyrði, hversu mörg fyrirtæki verða fyrir áhrifum og hvers konar fyrirtæki? Einföldun laga eða stjórnsýslu? Leitað umsagnar ráðgjafarnefndar um opinberar eftirlitsreglur? Sbr. lög nr. 27/1999.

3. Samkeppnisskilyrði

- a) Líkur á því að fjöldi fyrirtækja á markaði takmarkist með beinum hætti vegna reglusetningar (líklegt ef aðgerðin felur í sér einhvers konar einkarétt, leyfiskerfi eða kvóta)
- b) Líkur á því að fyrirtækjum á markaði fækki með óbeinum hætti vegna reglusetningar (líklegt ef aðgerðin felur í sér aukinn kostnað við inngöngu á markað eða tekur aðeins til hluta starfandi fyrirtækja)
- c) Takmarkanir á möguleikum fyrirtækja til þess að mæta samkeppni vegna reglusetningar (líklegt ef aðgerðin hefur áhrif á verð fyrirtækja eða eðli vörunnar t.d. staðlar eða ef aðgerðin takmarkar sölusvæði, svigrúm til að auglýsa eða til að ákveða hvernig vara er framleidd)
- d) Takmarkanir á frumkvæði fyrirtækja til að stunda samkeppni með virkum hætti vegna reglusetningar (líklegt ef aðgerðin felur í sér að fyrirtæki verði undanþegin samkeppnislögum eða ef fyrirtæki bera skyldu eða eru hvött til að skipta með sér hvers konar viðskiptalegum upplýsingum)

D. Önnur áhrif

1. **Áhrif á fjárhag sveitarfélaga, sbr. 129. gr. sveitarstjórnarlaga, nr. 138/2011**

– Ath. að skylt er að leggja slíkt mat fyrir Samband íslenskra sveitarfélaga til umsagnar og tilkynna niðurstöðu máls til samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytisins

2. **Áhrif á frelsi til að veita þjónustu (með eða án staðfestu á Íslandi)**

– Ath. tilkynningarskyldu til ESA með fjögurra mánaða fyrirvara, sbr. 1. og 2. gr. reglugerðar nr. 666/2011

3. **Áhrif á tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu, sbr. lög nr. 57/2000**

– Ath. tilkynningarskyldu til ESA með þriggja mánaða fyrirvara, sbr. 1. og 2. gr. reglugerðar nr. 666/2011

4. **Áhrif á byggðalög**

Kaup ríkisins á landi, sem aftur kann að leiða til viðhalds og frekari uppbyggingar eigna og innviða ásamt huganlegum fornleifarannsóknum o.s.frv. kann að styrkja nærumhverfi þessara eigna og þeirra byggðarlaga þar sem þær verður að finna. Slík kaup geta einnig haft í för með sér afleidd áhrif til styrkingar byggðarlaga, svo sem í formi aukinna tækifæra í ferðaþjónustu og tækifæra fyrir aðra afleidda atvinnustarfsemi.

5. **Áhrif á frjáls félagasamtök**

6. **Áhrif á jafnrétti kynjanna**

– Sjá leiðarvísi fyrir mat á jafnréttisáhrifum

7. **Áhrif á lýðheilsu**

8. **Áhrif á menntun, nýsköpun og rannsóknir**

9. **Áhrif á möguleika einstaklinga og fyrirtækja til að eiga samskipti þvert á norræn landamæri**

10. **Áhrif á stjórnsýslu, s.s. hvort ráðuneyti og stofnanir eru í stakk búin til að taka við verkefni**

11. **Áhrif á stöðu tiltekinna þjóðfélagshópa, s.s. aldurshópa, tekjuhópa, mismunandi fjölskyldugerðir, launþega/sjálfstætt starfandi/utan vinnumarkaðar**

12. **Áhrif á umhverfi og sjálfbæra þróun**

E. Niðurstaða mats – með vísun í fylgiskjöl ef við á

1. **Samandregin niðurstaða fjárhagsáhrifa fyrir ríkissjóð – heildarútkoma varðandi tekjur, gjöld, afkomu og efnahag**

Ný ákvæði um forkaupsrétt ríkisins að landi leiða ekki til sem slík til kostnaðar fyrir ríkissjóð þar sem þau eru háð því að vilji sé til þess að beita þeim á hverjum tíma og þeim fjármunum

sem ákveðið er að veita til eignakaupa á fjárlögum hverju sinni.

Kaupum á landi fylgir kostnaður vegna umsýslu, viðhalds og uppbyggingar á slíkum eignum, en á móti kemur að ýmsir tekjumöguleikar kunna einnig að skapast fyrir ríkið með eignarhaldi á landi.

2. Önnur áhrif en bein fjárhagsáhrif, álitamál eða fyrirvarar sem ástæða þykir til að vekja athygli á
3. Samfélagslegur ávinningur veginn á móti kostnaði og fyrirhöfn (ekki gerð krafa um tölulegt mat)

Eignarhaldi ríkisins á landi víða um land kann að fylgja samfélagslegur ávinningur og styrking byggðarlaga í formi uppbyggingar innviða, viðhaldi og umsýslu eignanna.

F. Til útfyllingar vegna endanlegs mats – breytingar frá frummati

1. Voru áform um lagasetninguna ásamt frummati á áhrifum kynnt fyrir FJR?
2. Eru helstu efnisatriði frumvarpsins óbreytt/lítið breytt frá þeim tíma?
3. Ef gerðar hafa verið breytingar umfram það, sbr. það frummat á áhrifum frumvarpsins sem áður var kynnt, hverjar eru þær og hver eru fjárhagsáhrifin?